

ХАНС ЯКОБ АМАН

/1612/

Сведения за този пътешественик намираме единствено в изданието на неговия пътепис. Както сам казва, Аман бил гражданин на „прастария любим град Цюрих“. През 1603 г. пътувал из Германия и Италия. През 1612 г. му се открива възможност да посети Палестина. Не се знае с положителност по какви причини той предприел пътуването си до страните на Близкия изток. Изглежда, между другото е имал за цел да събира билки и лекарства за лекуване на рани и за използването им в хирургията.

Ханс Аман преминал Австрия и Унгария и стигнал до Белград по течението на р. Дунав. Оттам прекосил диагонално Балканския полуостров по стария римски път Белград — София — Константинопол. После през Мала Азия и Сирия достига Палестина. След като посещава различни места в тази страна, той отива в Египет. Завръща се в родината си през Александрия, Сицилия и Италия.

Авторът е описал немного подробно страните и по-важните градове, през които минава. Неговите пътни бележки са били издадени през 1618 г. като отделна книга, която претърпяла и второ издание през 1630 г., и трето през 1678 г. Оригиналното заглавие на описанието е: *Reiss ins Gelobte Land: von Wien auss Oesterreich, durch Ungariam, Serbiam, Bulgariam und Thraciam auff Constantinopel; Ferner durch Natoliam, Capadociam, Ciliciam, Suriam und Judaeam auff Jerusalem: Von dannen durch die Wueste und Aegypten gehn Alexandriam uber das Mittellendische Meer in Siciliam und durch Italiam auff Zürich in die Eydgnoschaft: In dreyen Theilen, sampt deren Landen und Staeten, gelegenheiten, Einwohnern, Polickeyen, Sitten und Gebreuchen, auch anderen vorgefallenen denckwirdigen sachen, kurtzt, doch eigentlich beschrieben, auch auffs new ubersehen und etwas vermehrt. Durch Hans Jacob Aman... Burger zu Zuerich, genannt der Tatwyler Scherer. Anno M. DC. XXX.*

През 1919 г. един от потомците на автора — Август Ф. Аман, е преиздал пътеписа от неговото второ издание. От него вземаме и ние откъса за балканските земи. Този източник не е бил превеждан на български език, нито пък използван.

ПЪТУВАНЕ ДО СВЕТАТА ЗЕМЯ; ОТ ВИЕНА
В АВСТРИЯ ПРЕЗ УНГАРИЯ,
БЪЛГАРИЯ И ТРАКИЯ ДО КОНСТАНТИНОПОЛ

Пътуване от Белград до София

В Белград господин посланикът научи, че не трябва да бърза за Константинопол и че той и без това трябва да чака там, докато пристигне персийското пратеничество, за което се получи съобщение. Затова ние пътувахме на малки дневни преходи, задържахме се при това и най-после на 6 юли (1612 г.) потеглихме от често споменавания град Белград през една страна, наречена Сърбия. Виждахме много пъти р. Дунав от лявата си страна и на следващия ден вече не я виждахме, защото тя се влива в морето Понт Евксински. До осмия ден минахме през доста добре населена страна и в повечето случаи равна, обаче не намерихме много забележителности по пътя.

На 13 юли пристигнахме в Ниш. Някога е бил столица на Сърбия. Той се намира до реката Ниса; при това в по-голямата си част той е подобен на другите турски градове, лошо разпилян и застроен с доста лоши къщи. Областта наоколо е доста приятна и плодородна.

Оттам пътувахме два дни повече из високи, но пълни с несигурност планини поради разбойници.

На 19 юли вървахме през една широка равнина до град София, в който град императорският посланик не беше приет тържествено. В София почивахме два дни. По това време аз и още двама други от нашата група бяхме много болни. Останалите хора от нашето пратеничество или съпровода бяха отчасти по пътя, отчасти в Константинопол, наказани от бога с болести и силна треска, но по негова милост скоро наново им премина и станаха здрави.

За град София

София, главният град на България, се намира сред доста широка равнина и хубава област на река, наречена Ишиа¹. И той има по турски маниер малки сгради, разпръснати съвсем далеч една от друга къщи с градини. Навсякъде градът е без стени. От лявата страна, откъдето излязохме от града, има едно доста голямо укрепление, което стои в равнината. И този град е добре населен с мюсюлмани, гърци и евреи, които упражняват своите занаяти. И там мнозина изработват между другото хубави шаячни дрехи.

На 22 юли отпътувахме от споменатия град София през рав-

на и хубава страна. След това дойдохме в една величествена висока и гориста планина, която се нарича Скардус планина².

На най-високата част на планината има една стара висока порта, през която трябва да се мине. Преди това на планината се намират няколко лоши къщички. След това наново излязохме в доста равна, хубава, заселена страна към Филипопол на 28 юли и там не бяхме посрещнати тържествено.

За град Филипополис

Филипопол на тракийската земя трябва да е бил някога главен град на Македония. Разположен е до една стара стена близо до висока планина и до река, наречена Марица. Градът не е много голям и е също простовато застроен с лоши къщи, с изключение на по-важните турски сгради, но и те не са много големи. Точно от другата страна на реката на това селище на височината има някакви крепости и жилища. Земята около града е плодородна и подходяща за отглеждане на лозя и други култури.

Пътуване от Филипополис за Адрианопол

След като бяхме се спрели в град Филипополис, потеглихме оттам на 1 август през една населена, хубава и в по-голямата си част равна страна. По пътя стигнахме до един много дълъг и великолепен мост със сводове над споменатата река Марица. Изглежда, Мустафа паша³ наредил да се построи този изящен и хубав мост заедно с един значително голям хан или странноприемница, разположен до едно село. Казаха ни, че неговият султан пожелал пашата да му посвети този мост. Отговорили му, че той е вече посветен на един по-високостоящ, именно на бога. Поради това нито един турски султан нито минава, нито язди по споменатия мост, но преминава край него през реката; най-последен султан Ахмед⁴ заедно с много колони войска преминал оттук нататък през 1613 г., когато водата била замръзнала, и той в една каруца завил оттук и, изглежда, щял да се удави. Това ни показва един от 800-те спахии, които отчасти заради това, че се грижели добре за султана, били изпратени от Константинопол в Кайро. На 5 август пристигнахме в Адрианопол.

За град Адрианопол

Адрианопол се намира също в Тракия, в по-голямата си част е разположен в една равнина и на река Марица. Тя тече нататък доста голяма и се влива в морето Проконсида⁵. Това е един стар, голям просторен град. Отчасти е без крепостни стени. На височината на това място се намираше една хубава турска джамия, построена от султан Сюлейман, също като джамията в Константинопол, както беше показано. Иначе този град е построен по

техния обичай от лоши къщи с изключение на по-важните турски сгради. Преди падането на Константинопол в ръцете на турците той е бил резиденция и седалище на султаните. Сега е доста многолюден, понеже има много плодородна околност.

¹ Jschia — така авторът е предал името на р. Искър.

² Скардус — с това име през античността и някои ренесансови автори, следвайки античната традиция, са наричали Шар планина. Но в случая Аман е означил с това име Западна Средна гора и очевидно Рила планина.

³ Мустафа паша бил велик везир по времето на султаните Селим I (1512—1520) и Сюлейман Кануни (1520, 1566) и заемал и други висши длъжности.

⁴ Става дума за Ахмед I (1603—1617).

⁵ Пропонтида, античното име на Мраморно море.